

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти та науки Хмельницької міської ради
Хмельницький ліцей №15 імені Олександра Співачука

МЕДІАТЕКА –ЦЕНТР МЕДІАКУЛЬТУРНОГО РОЗВИТКУ

Всеукраїнський конкурс
«Шкільна бібліотека - 2020»

НОМІНАЦІЯ

«Медіакультура в бібліотечному просторі»

Гуменна Олена
завідувачка бібліотеки

Хмельницький 2019

АНКЕТА УЧАСНИКА

Всеукраїнського конкурсу «Шкільна бібліотека -2020»

Номінація	Медіакультура в бібліотечному просторі
Тема роботи	Медіатека-центр медіакультурного розвитку
Посилання на конкурсну роботу	http://biblioschool15.ucoz.net
Інформація про учасника	
Прізвище, ім'я, по батькові	Гуменна Олена Іванівна
Номер мобільного телефону	+380673654056
Власна електронна адреса	lanlen@ukr.net
Посада	Завідувач бібліотеки
Найменування закладу освіти	Хмельницький ліцей №15 імені Олександра Співачука
Бібліотечний стаж	5 років
Педагогічний стаж	-
Кваліфікаційна категорія	II категорія
Освіта, спеціальність за освітою	Вища, професіонал в сфері архівної справи, музеєзнавства, бібліотечної справи, інформації. Професійна кваліфікація «Документознавець, менеджер органів державної влади та управління»

Паспорт бібліотеки (медіатеки)

Найменування закладу	Хмельницький ліцей №15 імені Олександра Співачука
Прізвище, ім'я, по батькові керівника закладу	Кіящук Алла Йосипівна
Загальні відомості	
Прізвище, ім'я, по батькові завідувача бібліотеки	Гуменна Олена Іванівна
Контактний телефон бібліотеки	-
Електронна пошта бібліотеки	-
Web-сторінка бібліотеки (за наявності)	biblioschool15@ucoz.net
Матеріально-технічні умови діяльності бібліотеки	
Загальна площа бібліотеки, з неї:	50,7
абонемент	
читальний зал	
Наявність книгосховища для навчального фонду	так
Оргтехніка	Ксерокс, 2 принтера, ламінатор
Вихід в інтернет (кількість комп'ютерів)	4
Основні показники діяльності бібліотеки	
Основний бібліотечний фонд (без урахування підручників), з них:	5279

книги та брошури	5259
періодичні видання (всього назв)	10
для учнів	2
для педагогів	7
для бібліотечних працівників	1
Фонд підручників, з них:	16925
для учнів 1-4 класів	5120
для учнів 5-9 класів	7790
для учнів 10-11 класів	4015
Робота з користувачами	
Загальна кількість користувачів (станом на 01.12.2019 року)	755
учні	682
педагоги	73
батьки	-
представники місцевих громад	-
Кількість відвідувань (середня за місяць)	560
Кількість книговидач (середня за місяць)	480

Директор

А. Й. Кіящук

МОТИВАЦІЙНЕ ЕСЕ

учасника Всеукраїнського конкурсу «Шкільна бібліотека-2020»

«Людина освічена – та, яка знає, де знайти те, чого вона не знає».

Георг Зіммель

Метою участі у конкурсі є бажання поділитись своїм досвідом роботи. У бібліотеці (медіатеці) Хмельницького ліцею №15 імені О. Співачука я працюю 5 років. Результатами моєї діяльності, як приклад, є: бібліотечний сайт, налагоджена співпраця з бібліотеками міста, створення медіатеки.

В березні 2005 року наша школа виграла гранд Українського фонду соціальних інвестицій з мікропроектom "Соціальна реабілітація та адаптація дітей з проблемами зору, шляхом організації класів інклюзивного навчання "Вікно у світ", з того часу намагаюсь забезпечити доступ до знань, інформації і художніх творів шляхом використання ряду ресурсів в рівній мірі всіма учнями. Так, як залучення до книги, до бібліотеки є безперечною умовою їх повноцінної соціальної реабілітації.

Робота з такими дітьми спонукала мене до написання статей: стаття в збірнику наукових праць військового інституту Київського національного університету імені Тараса Шевченка «Доступний бібліотечний простір для користувачів з обмеженими можливостями»; стаття в збірнику матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих науковців «Інтелектуальний потенціал-2016», «Інформаційні технології в шкільній бібліотеці»; тези доповіді в збірнику матеріалів Всеукраїнської наукової конференції студентів і молодих вчених «Молодь: освіта, наука, духовність», «Інклюзія – сучасний напрям роботи бібліотеки»; стаття в фаховому виданні «Шкільний бібліотекар» - «Створення доступного бібліотечного простору для дітей з вадами зору»; тези доповіді в збірнику X Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Сучасне українське студентство:

проблеми та ціннісні орієнтації» - «Інклюзія та бібліотека», виданий посібник «Створення доступного бібліотечного простору для дітей з вадами зору».

Основним моїм досягненням є перетворення старої бібліотеки на сучасну медіатеку, яка є не лише місцем для зберігання книжок, а й інтерактивним центром, що оточує усіх відвідувачів інформацією високої якості. Це простір, в якому школярі можуть проводити вільний час, комунікувати один з одним, вчитися, консультуватися з педагогами, грати. Адже згідно з Концепцією НУШ, кожна школа обов'язково повинна мати для задоволення освітніх потреб учнів сучасну бібліотеку, яка за потреби може стати ресурсним осередком і експериментальним майданчиком.

Робота у сучасній медіатеці є стимулом для постійного розвитку та навчання. Тому власним прикладом заохочую до навчання колег, постійно навчаюся сама, щоб потім навчити інших. Прагну і покроково працюю над тим, щоб робота шкільного бібліотекаря стала престижною і приносила задоволення. Для цього підвищую свій професійний рівень, беру участь у вебінарах, семінарах, конференціях, проходила навчання в Школі медіаграмотності. Набуті знання намагаюсь впроваджувати в своїй роботі.

Вважаю, що повинна взяти участь у конкурсі і розділити свій досвід з іншими колегами. Поділитись досвідом, як працювати з дітьми з особливими потребами; як йти до мети та перетворити шкільну бібліотеку в медіатеку, та як впроваджувати медіаосвіту в роботі шкільної медіатеки.

Олена Гуменна
грудень 2019 року

ЗМІСТ

ВСТУП	1
МЕДІАТЕКА - ПРОСТІР ДЛЯ НАВЧАННЯ ТА ОБМІНУ ДУМКАМИ.....	3
МЕДІАКУЛЬТУРА	12
ІНКЛЮЗІЯ – СУЧАСНИЙ НАПРЯМ РОБОТИ МЕДІАТЕКИ	26
САЙТ МЕДІАТЕКИ ЛІЦЕЮ ЯК МАРКЕТИНГОВИЙ ХІД.....	37
ВИСНОВОК	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41

ВСТУП

*Знання – настільки дорогоцінна річ, що
їх варто здобувати з будь-якого джерела.*

Абу-ль-Фарадж

Більшість людей вважають, що в бібліотеці може працювати будь-хто. Декому здається, професія бібліотекаря полягає в тому, щоб просто взяти з полиці книжку і видати її читачеві. Бібліотекар просто сидить та весь день читає книги, а тому щиро дивуються з того, що бібліотечна професія вимагає багато знань. Бібліотекар мусить бути психологом у роботі із користувачами, бо кожен читач – це своєрідна особистість із своїм характером, поглядами, потребами. Робота з користувачами висуває до бібліотекарів певні комунікативні вимоги: контактність, товариськість, емоційність, вміння розуміти та слухати, знаходити потрібний тон у розмові.

Культура, ерудиція, вміння правильно викласти свої думки, підтримувати розмову – ці риси бібліотекаря мають вирішальний вплив на інтереси читачів, сприяють поглибленому сприйняттю сенсу спілкування.

Етика бібліотечної професії сьогодні повинна формуватися з розумінням того, що в нинішній складній життєвій ситуації діти приходять до бібліотеки не тільки за книжками, а й заради спілкування, для відновлення душевного комфорту. Дитина завжди потребує до себе особливої уваги, тому що вона особистість, індивідуальність. Вона чекає від тебе допомоги, підтримки, бачить у тобі розумну людину, яка має знати дуже і дуже багато – знати все. Кожного разу терпляче вислуховуєш кожного, допомагаєш, даєш пораду. Ти розумієш, що одним невірним словом, жестом, неувагою можеш назавжди відвернути дитину від бібліотеки, а разом з тим і від читання. А нагородою за це є вдячність читачів та їхні успіхи.

Бібліотечна професія знаходиться в тій точці людського буття, в якій повсякденно стикаються скупість і щедрість, минуле, сьогодення і майбутнє, світ книг і світ людей. Де одне переходить в інше. Бібліотека – це головне джерело

інтелекту. І змінюватися повинні не тільки читачі, фонди, матеріально-технічна база бібліотек, а й бібліотекарі. Їм належить твердо і самокритично оцінювати свої особисті можливості, особистий вплив на формування атмосфери, що робить бібліотеку привабливою для читача, отже, потрібною суспільству.

За час роботи в бібліотеці я помітила, що діти, які багато читають, не лише мають гарні знання, але й всебічний розвиток. Вони ще стають набагато добрішими. На мою думку, формула успіху бібліотекаря перш за все полягає в любові до своєї роботи.

МЕДІАТЕКА – ПРОСТІР ДЛЯ НАВЧАННЯ Й ОБМІНУ ДУМКАМИ

Нова система освіти орієнтується не тільки на засвоєння учнями універсальних знань, умінь і навичок, а й на розвиток особистості здобувача освіти (школяра), здатного творчо застосовувати отримані знання у практичній діяльності. Час висуває особливі вимоги до сучасних дітей, висуваючи на перший план вміння швидко орієнтуватися в інформаційному просторі, здатність знаходити, аналізувати інформацію.

Зростаючий обсяг інформації і знань привів до того, що сьогодні самоосвіта і саморозвиток особистості стають пріоритетними напрямками в освіті. Таким чином, освіта перетворюється в безперервний процес, покликаний виховати в кожній дитині усвідомлену потребу в підвищенні рівня знань.

Школа повинна забезпечувати духовний розвиток і саморозвиток особистості, навчити вихованців жити й інтегруватися в суспільстві.

Згідно з Концепцією НУШ, кожна школа обов'язково повинна мати для задоволення освітніх потреб учнів сучасну бібліотеку, яка за потреби може стати ресурсним осередком і експериментальним майданчиком. Сучасне освітнє середовище, зокрема, і бібліотека, має забезпечувати вільний доступ до якісних електронних підручників, енциклопедій, архівів.

На перший план сьогодні виходить проблема організації бібліотечного простору. Сьогоднішня бібліотека покликана бути багатоликою й різною: з «гучними» і «тихими» зонами, з відкритими просторами і відокремленими місцями відпочинку. Тому необхідно переглянути організацію бібліотечного простору, буквально кожного куточка приміщення, зробивши його якомога зручніше і привабливіше для користувачів.

Отже, бібліотекам потрібно не лише забезпечувати максимальний об'єм інформації з вільним і рівним доступом до неї, але і створювати комфортне середовище, здатне залучати і виховувати нові покоління читачів.

Зрозуміло, що різні країни світу мають різні можливості і знаходяться на різних етапах на шляху до суспільства знань. У кожній з них сформувалося своє розуміння ролі сучасної бібліотеки, діють різні бібліотечні моделі.

Так одного дня я в себе запитала “Чи відповідає нинішнє інформаційне забезпечення бібліотеки вимогам часу? Якою я бачу свою бібліотеку?”.

Звісно, що в умовах сьогодення все дуже стрімко змінюється – модні гаджети заповнили увесь вільний простір

Хочу відповісти словами американського бібліотекознавця Мелвіла Д'юї: *«Якщо стара бібліотека була джерелом, до якого йшли всі, хто бажав знань то новітня - це водопровід, який розносить життєдайну вологу по будинках».*

людини. Відповідь на будь-яке хвилююче питання кожен шукає в інтернеті, навіть не виходячи з дому. А з появою мобільного інтернету, який став забирати у людей спілкування, – по місту рухаються “мобільні роботи” і кожен на своїй хвилі. І перед бібліотекарем стає питання: як привернути увагу і любов до книги, до тактильного зв'язку з літературою. Безумовно, діти, які люблять читати, читають в електронному вигляді, але не можна порівняти читання із смартфона з безпосереднім спілкуванням з витвором літературного мистецтва, зручним шрифтом.

А щоб зацікавити і повернути дітей до бібліотеки, вихід є – **бібліотеку треба модернізувати**, щоб вона стала більш сучасною та зручною – вільний простір для роботи і навчання, відокремити приміщення для розташування офісних приладів,

дошки з маркерами, папір, екран, принтер тощо; і щоб була можливість короткого відпочинку. В такий простір можуть прийти учні, вчителі.

У сучасній практиці можна виділити чимало **інноваційних бібліотечних моделей. Я обрала модель медіатеки.**

Провідною ідеєю стала зміна бібліотечного концепту **«Книга»** на концепт **«Інформація»**. Я вважаю, що саме це перетворює бібліотеку в медіатеку, що відповідає завданням Нової української школи.

Німецький соціолог *Георг Зіммель* писав: *«Людина освічена – та, яка знає, де знайти те, чого вона не знає».*

Медіатека - це простір, в якому школярі можуть проводити вільний час, комунікувати

одним з педагогами, грати. Медіатека також є безбар'єрним простором, покликаним допомогти дітям з особливими потребами інтегруватися в шкільне середовище, а їх одноліткам - навчитися толерантності та повноцінній взаємодії з такими дітьми.

Медіатека має бути не лише місцем для зберігання книжок, а й інтерактивним центром, що оточить усіх відвідувачів інформацією високої якості. Такі проєкти давно й успішно реалізують на Заході та у нас на Україні.

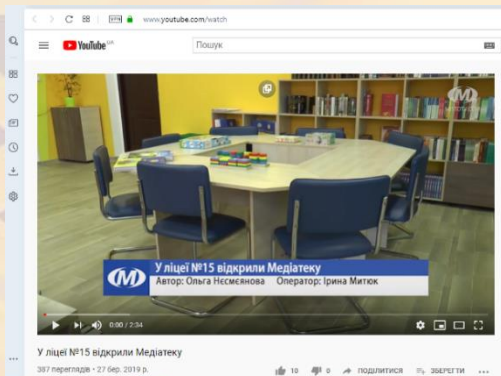
В результаті реалізації цієї ініціативи буде створено якісно нові умови для навчання, позаурочної діяльності, організації дозвілля дітей. Тому моєю мрією стало створення медіатеки.

Моя робота в цьому напрямку розпочалась влітку 2018 року. Ми йшли до нашої медіатеки майже рік.

Я можу відверто сказати, щоб виконувати свої обов'язки, мені доводиться іноді бути універсальним фахівцем: психологом та педагогом, літературознавцем та істориком, актором та сценаристом, режисером та журналістом, оратором та рекламистом, медіаспеціалістом та дизайнером, спеціалістом зі зв'язків з громадськістю та менеджером, майстром з ремонту, і навіть бібліотекарем... Можливо, ще не все мені вдасться... але я вчуся, розвиваюся...

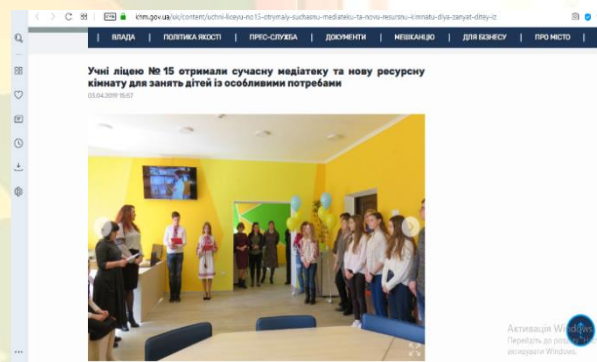
Так, 3 квітня 2019 року у Хмельницькому ліцеї №15 ім. О. Співачука відбулася цікава та радісна подія – відкриття сучасної медіатеки [Додаток, Презентація відкриття медіатеки].

Сюжети про відкриття медіатеки можна переглянути на YouTube <https://www.youtube.com/watch?v=d4n8eEXud60> , також ця подія висвітлювалась на сайті Хмельницької міської ради <https://khm.gov.ua/uk/content/uchni-liceyu-no15-otrymaly-suchasnu-mediateku-ta-novu-resursnu-kimnatu-dlya-zanyat-ditey-iz>,

на каналі «МТК місто» <https://mistotv.com/30555/>, «Хмельницький ONE»

<https://khmelnytskyi.one/uk/news/368-ukhmelnickomu-licei-no15-im-spivachuka-oblashtovali-mediateku> та «Газета ВСІМ» <https://vsim.ua/Osvita/u-litseyi-15-zapratsyuvala-nova-suchasna-mediateka-10831660.html> . Рекламу медіатеки можна

побачити у громадському транспорті.

На відкриття медіатеки завітали гості та мас-медіа.

Заступник міського голови Галина Мельник розповіла дітям про важливість читання, про те що відсьогодні вони мають можливість не лише читати паперові книги, але й проводити в приміщенні медіатеки різноманітні інтерактивні заходи.

«Це просторе, яскраве гарно оздоблене приміщення, де почувася затишно і маєш бажання приходити ще і ще. Подякуйте сьогодні тим, хто доклав зусиль, щоб ви отримали такий подарунок», - сказала Галина Леонтіївна.

«Над дизайном приміщення медіатеки працювали бібліотекарі навчального закладу. Одну з ідей допомогли втілити студенти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. В межах практики вони намалювали на стіні медіатеки соняшника»,- сказала Алла Кіящук.

В оновленій бібліотеці – сучасній медіатеці діти спілкуються і навчаються. Приміщення має сучасний комфортний дизайн, надається широкий спектр послуг. Оновлена бібліотека сучасно обладнана, **забезпечена різноманітними ресурсами: інтернет, CD та DVD-диски, е-книги, е-бази даних.** Це важливо у навчанні для всіх учнів та особливо дітей з особливими потребами, зокрема для їх реалізації. Користування ресурсами є безкоштовним. **Крім електронних книжок, пізнавальних фільмів, електронних каталогів корисних ресурсів на різних носіях, діти також матимуть змогу працювати як на комп'ютері, так і зі звичайними книжками, використовувати в роботі диски, великий екран та інші інноваційні технології.** В приміщенні медіатеки є різні розвиваючі ігри, навчальні фільми, презентації. Також діє клуб, де збираються школярі, діти з особливими потребами, діти-переселенці із тимчасово окупованих територій, щоб вчитися взаємодіяти, незважаючи на відмінності. Можна тут **підготувати навчальний проєкт та просто попрацювати за комп'ютером.** Загалом, медіатека задовольняє усі освітні потреби користувачів.

Тут знаходиться сучасна українська література. В навчальному закладі існує чудова традиція. Випускники попередніх років під час зустрічей дарують ліцею книги.

Оскільки навчальний заклад спеціалізований і тут навчається понад півсотні дітей, які мають проблеми із зором, то для таких дітей обладнано спеціальну зону, щоб допомогти їм інтегруватися в середовище ліцею, а їх одноліткам - навчитися толерантності та повноцінній взаємодії з такими дітьми. На окремих полицях медіатеки розмістили літературу, надруковану шрифтом Брайля. Медіатека, зокрема ліцей забезпечується підручниками шрифтом Брайля та підручниками для слабозорих учнів. Поруч із друкованими книгами й періодичними виданнями дітям з особливими потребами пропонуються аудіо файли.

«Це затишна, гарно переобладнана медіатека. Сюди зможе приходити моя дочка, щоб читати книги шрифтом Брайля, прослуховувати аудіокниги та просто проводити свій вільний час, - сказала Оксана Бучина, мама незрячої дівчинки.

Мама учениці нашого ліцею Торяник Д. подарувала медіатеці книги К. Аліфіренка «Я завжди писатиму у відповідь» (шрифтом Брайля).

В день відкриття було проведено квест серед учнів 7 класів під назвою «Ключі від медіатеки».

МЕДІАКУЛЬТУРА

Сьогодні, в епоху становлення інформаційного суспільства в Україні, в умовах насиченої медіареальності актуальним для розвитку підростаючого покоління є набуття знань та практичних умінь для орієнтування в інформаційних потоках сьогодення: пошуку, засвоєння, застосування необхідної інформації та медіаінформації зокрема; адекватного сприймання, критичного осмислення, звільнення від непотрібної інформації та творчого інтерпретування різноформатної медіапродукції.

Проблема необхідності розвитку медіакультури, створення ефективних стратегій взаємодії із медіасередовищем постала з моменту активного розвитку друкованих ЗМІ, кінематографу та телебачення.

У документах ЮНЕСКО вказано, що медіаосвіта — це навчання теорії та практичних умінь для опанування сучасних мас-медіа, розглядуваних як частина специфічної, автономної галузі знань у педагогічній теорії та практиці.

Медіакультура комплексне поняття, яке включає у себе **медіаосвіту та медіаграмотність**.

У 2010 році розроблена і введена в дію «Концепція впровадження медіаосвіти в Україні». Головна ідея Концепції полягає в сприянні становленню ефективної системи медіаосвіти в Україні для забезпечення загальної підготовки дітей та молоді до безпечної та ефективної взаємодії з сучасною медіа системою.

Ключовим *поняттям медіаграмотності є критичне мислення* - це комплекс усвідомлених дій і навичок, які ми застосовуємо, коли оцінюємо інформацію, достовірність вона чи містить маніпуляції. Розвинена *медіакультура особистості* передбачає насамперед актуалізовану здатність до адекватного сприймання, критичного мислення.

Якою ж є роль сучасного бібліотекаря у впровадженні медіаосвіти, які основні завдання повинні виконувати?

Стрімкий розвиток і поширення **нових інформаційно-комунікаційних технологій** набуває сьогодні характер безпрецедентної за своїми масштабами інформаційної революції, яка виявляє зростаючий вплив на політику, економіку, науку та інші сфери життєдіяльності суспільства, як в рамках національних кордонів, так і в світі в цілому. **Інформаційно-комунікаційні технології та мас-медіа** останнім часом посіли у житті людей дуже важливе місце і стають фундаментом нових якісних змін у світі. Тому потребують цілеспрямованої підготовки бібліотекаря до вмілого і безпечного користування ними.

З огляду на це, бути бібліотекарем сьогодні стало неймовірно цікаво і привабливо. Діджиталізація назавжди змінила не лише сутність процесу читання, а й отримання базових навичок, необхідних для поінформованого громадянина, ефективного фахівця, успішного учня чи студента. Ніхто вже не може працювати і жити, як раніше. Нові реалії цифрової культури дали можливість сучасній бібліотеці відходити від парадигми «медіа як проблема», натомість культивуючи у себе середовище, де кожен **відвідувач зміг би розвивати свої навички мислення вищого рівня, критично оцінювати та синтезувати інформацію, до якої відкрився безмежний доступ.**

Відповіддю на запитання **«Що це означає – бути медіаграмотним?»** та **«Яким чином розвинути навички медіаграмотності?»** бібліотека не лише убезпечує своїх відвідувачів від того, щоб вони не потрапили під завали інформації, а й допомагає їм шукати, просіювати та знаходити те, що для них виявиться на вагу золота. Бібліотека підстраховує їхню здатність відступити на крок і побачити конструйовану сутність інформації і загалом мас-медіа, які її поширюють.

ЩО TAKE МЕДІА? Медіа настільки інтегрувалися в наш повсякденний життєвий простір, що більшість людей їх просто не помічають, а відтак не здатні критично оцінювати, піддавати сумніву все, що вони читають або сприймають через візуальні образи та звуки. У контексті медіаграмотності термін *медіа* стосується *мас-медіа*.

Передусім це:

- + книги,
- + періодична преса,
- + радіо,
- + телебачення,
- + інтернет-медіа,
- + кінематограф.

Але сьогодні медіа це також і:

- + мобільні телефони, інтернет,
- + ай-поди або MP3-плеєри,
- + відео та комп'ютерні ігри, інші музичні записи,
- + біл-борди та інші типи реклами, а також постери та флаєри.

Сучасні бібліотеки використовують у своїй роботі різні медіаресурси, за допомогою яких поступово формується і розвивається нова інформаційна освіта - *медіаосвіта*.

Місія сучасної бібліотеки (медіатеки) – допомагати своїм дорослим, юним і навіть наймолодшим читачам вчитися компетентно споживати будь-які повідомлення в мас-медіа та вміти створювати свій власний медіапродукт стрімко постала на вимогу часу.

Основним завданням на шляху розвитку медіаосвіти в сучасних бібліотеках є формування у читачів цілого комплексу умінь, знань, а також пошук форм і умов їх реалізації.

Найбільш оптимальними сферами, де може проводитись **медіаосвітня робота** сучасного бібліотекаря є:

+ сфера забезпечення інформаційної безпеки особистості, тобто вміння орієнтуватися в медіапросторі, грамотно здійснювати пошук, боротися з наслідками медіавірусів;

+ сфера пошуку інформації – вміння складати пошукові запити, відбирати і фільтрувати інформацію, зберігати і змінювати її за заданими параметрами;

+ сфера сприйняття та пояснення медіатексту – сприйняття, розуміння, освоєння контексту, вміння сприймати концепцію і прихований зміст медіатексту, вміння вибудовувати свою концепцію з приводу отриманої інформації;

+ сфера медіаторчості – створення власних медіатекстів як самостійно, так і в співавторстві;

+ практичне освоєння медіапростору – вміння дотримуватися етики спілкування в медіапросторі.

В своїй роботі **бібліотекарі користуються соціальними медіа, різноманітними інтернет та інформаційними технологіями**, що забезпечують покращення якості інформаційних послуг, що надаються.

Вміння працювати з інформацією *не повинно мати епізодичний характер*, хоча і може мати різні форми по відношенню до різних видів знань.

Найбільш важливими **знання з медіаосвіти є у початковій і середній школі**, коли у дитини закладається початкова система сприйняття, опрацювання отриманої інформації.

Процес формування медіаосвіти особистості може здійснюватися завдяки введенню **спеціального медіа-курсу до шкільної програми**, а також завдяки факультативним заняттям, позашкільній формі роботи, а також іншим медіа-проєктам.

В квітні-травні 2019 року я пройшла навчання у «Школі медіаграмотності», яку організували у БібліоХабі за ініціативи Хмельницької міської центральної бібліотеки.

Мета проєкту навчити учасників:

- ✚ розуміти, як працюють медіа та аналізувати власний медіапростір;
- ✚ усвідомлювати механізми впливу медіа та розвинути навички критичного мислення й аналізу, перевірки інформації;
- ✚ чітко виявляти маркери пропаганди, фейків, маніпуляції, джинси, щоб не підпасти під їхній вплив;
- ✚ розібратися, як відбуваються інформаційні війни, щоб захиститися самим та захистити своїх близьких.

Тамара Козицька, тренер Школи медіаграмотності:

«У багатьох країнах медіаграмотності навчають ще змалечку. В Україні ця тема набирає популярності та підтримки, зокрема на державному рівні прийнята «Концепція впровадження медіаосвіти в Україні». І пов'язане це з викликами, з якими стикнулося наше суспільство в останні декілька років. Пропаганда і маніпуляції в мас-медіа роблять свою справу: інформаційна війна стала реальністю та переросла у справжню війну.

Не раз спостерігала, як після тренінгів з медіаграмотності люди зовсім по-іншому починали сприймати новини, навчалися мислити критично.

Сучасна бібліотека – це саме те місце, де можна навчитися працювати з інформацією. А це важливо у неспокійні часи. У місті Хмельницькому заняття з медіаграмотності стали регулярними».

Курс Школи медіаграмотності складається із засвоєння теоретичного матеріалу, практичних занять у групах та домашнього завдання. Триває одне заняття близько 2-2,5 годин, а загалом їх п'ять. Заняття проходять в інтерактивній

формі, з обговоренням нової інформації, актуалізацією уже набутих знань. Жваво та енергійно щоразу відбувається виконання практичних завдань.

Після кожного заняття учасники отримують домашнє завдання. Це – читання тематичних публікацій, онлайн-навчання, проходження тестів.

Великий інтерес викликала **«Школа медіаграмотності»** у журналістів. Майже на кожному занятті були присутні журналісти як експерти.

Зокрема, експертні консультації надавали:

✚ Андрій Мацейко (головний продюсер редакції програм (радійний напрямок) «Поділля-Центр»),

✚ Любов Тімкова (продюсер філії ПАТ «Національної суспільної телерадіокомпанії України» «Хмельницька регіональна дирекція «Поділля-центр»»),

✚ Карякін Григорій (шеф-редактор новин «Поділля-центр»),

✚ Анастасія Рублевська (журналістка «Муніципальної телерадіокомпанії «Місто»).

Прес-служба Хмельницького апеляційного суду повідомила ([на офіційному сайті](#)):

«Хмельницький апеляційний суд долучився до Школи медіаграмотності, яку організували у БібліоХабі за ініціативи Хмельницької міської центральної бібліотеки. Мета школи – виробити навички критичного мислення і протидії технологіям маніпулювання

свідомістю громадян з боку медіа. Тренери – працівники бібліотеки Тамара Козицька (директор) і Оксана Василюшина (редактор).

Експертом з тематики фактчекінгу виступила Юлія Салдан, референт прес-служби суду. Вона розповіла учасникам про ті відкриті ресурси, які є першоджерелами інформації про судові справи і рішення судів. Представниця суду продемонструвала, як користуватись офіційним сайтом суду, реєстром судових рішень для перевірки інформації з новин у медіа, яку інформацію можна там знайти. Референт пояснила, як можуть маніпулювати інформацією про роботу судової системи і як цьому протистояти».

Навчання було лише за бажанням, приходили також вмотивовані бібліотекарі, як власне бібліотечної системи міста, так і з обласних та шкільних бібліотек. Те, що ми навчалися у змішаних групах із представників різних професій, людей різного віку, дало можливість подивитися на себе, свою діяльність стороннім поглядом, оцінити власний потенціал, отримати практичний досвід та нові знайомства для подальшого партнерства.

Валентина Яцюк, шкільний бібліотекар:

«Було багато цікавого, змістовного і загалом всіма разом пережитого. Дякую за згуртування маленької сімейки критичного мислення та затишок в бібліотечній оселі».

Ольга Войтюк, випускниця «Школи медіаграмотності»:

«Трохи сумно, що наш курс тренінгів завершився. Адже за місяць спільної роботи ми стали справді дружньою командою. Відтепер буду оцінювати достовірність інформації в медіа та намагатися розрізняти маніпулятивні повідомлення, обов'язково розповім знайомим про отримані знання».

З самого початку функціонування Школи медіаграмотності вона набула розголосу та популярності в місті. Тому, починаючи з 2017 р. проводяться окремі навчання для освітян та школярів міста Хмельницького та області на запрошення Департаменту освіти і науки Хмельницької міської ради, Хмельницького обласного інституті післядипломної педагогічної освіти, громадських організацій. Декілька учасників таких занять прийшли потім на поглиблене навчання у бібліотеку.

Тетяна Венгрова, випускниця «Школи медіаграмотності»:

«Скажу, що навчання тут добряче впливає на критичне ставлення до будь-якої інформації. А ще це повсякденна робота над собою. Це вироблення фільтрів інформації, які згодом починають діяти в автоматичному режимі. Зменшується славнозвісний Вау-ефект. Вмикається сепаратор і всі «вхідні» починають сортуватися по полицях – «Факти», «Судження», «Думки». Головне підібрати правильні запитання і проаналізувати медіаповідомлення та не піддаватися маніпуляціям».

У 2019 р. місто Хмельницький долучилося до **всеукраїнського проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність»**, реалізацію якого здійснює IREX (Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів) спільно з Академією української преси та інтернет-проектом StopFake за підтримки Посольства США та Великої Британії в Україні.

Мета проекту: сформувати в учнів середніх шкіл України навички медіаграмотності, навчити їх критично мислити та відрізняти факти від дезінформації.

Тамара Козицька, тренер Школи медіаграмотності, стала регіональним координатором даного проекту в м. Хмельницькому, а центральна бібліотека виступила партнером у підготовці більше як 50 учителів із 17 шкіл міста для використання елементів медійної грамотності на уроках мистецтва, української мови та літератури, всесвітньої історії та історії України. Проект триватиме 2 роки, отже консультації учителям з цифрової грамотності та ін. будуть надаватися бібліотекарами не лише центральної бібліотеки, але й бібліотек-філій, поряд з якими знаходяться школи у мікрорайонах міста.

Олександр Симчишин, Хмельницький міський голова:

«Тема медійно-інформаційної грамотності є актуальною і дуже своєчасною. Радий, що у місті Хмельницькому діють подібні важливі ініціативи. Адже, як історик, знаю до яких наслідків може призвести перекручування, приховування фактів.

З великою активністю хмельничан у соціальних мережах теж виникають ризики популізму, «зради», коли багато хороших намірів для міста спотворюються. Трапляється, що люди посилаються лише на негативні коментарі дописувачів, зважають на судження, замість того, щоб знайти першоджерело інформації, де викладені факти. Тому

переконаний, чим більше буде людей, які мислять критично, тим краще для розвитку міста».

Головною особливістю медіа-освітніх заходів має бути їхня гнучкість, що передбачає активний, творчий підхід.

Термін «медіаосвіта» не до кінця з'ясований і визначений. Перше його тлумачення – це надання та одержання знань, джерелом яких є засоби масової інформації; друге – це надання та одержання знань про ці засоби масової інформації; третє – це різновиди суспільно-корисних знань, здобутих завдяки мас-медіа в поєднанні зі знаннями про них самих.

Останнє тлумачення, якнайкраще визначає **роботу ліцею й медіатеки**. Діти вчать грамотно використовувати засоби масової інформації в освіті та самоосвіті, творчо застосовують отриману інформацію. Володіння комп'ютером як засобом інформації підвищує і розвиває поняття масмедійної грамотності. Крім цього медіаосвіта допомагає аналізувати, оцінювати і здійснювати людське спілкування в найрізноманітніших формах.

Сума знань, певних відомостей – це не мета ліцею, як не мета і медіатеки при видачі інформації різними засобами масової інформації (ЗМІ), а тільки засіб для широкого пізнання світу, для формування світогляду, без якого не може бути самостійної особистості.

Таким чином, окреслюються основні завдання медіаосвіти:

- ✚ допомога учням розібратися у медіакультурі;
- ✚ вивчення мови засобів масової інформації;
- ✚ вчитися орієнтуватися в потоці інформації, при цьому аналізуючи її, особливо коли одна й та сама інформація тлумачиться з різних точок зору.

Саме тому виникає необхідність привчати учнів **використовувати кілька джерел для отримання точної інформації**. Адже відомо давно, що мало читати

одну й ту саму газету, щоб бути обізнаним у всьому, тому що формується обмежене уявлення про світ й події, які в ньому відбуваються. Таким чином, учням ліцею надається значна кількість інформаційних джерел для того, щоб вони мали повноту й вірогідність отриманих фактів. Все це дієво спрацьовує і в нашому випадку. Коли медіатека надає можливості варіативності отримання інформації (газети, журнали, книги, відео, аудіо, CD, DVD, інтернет), що в свою чергу робить привабливим отримання будь-якої інформації, досягається висока доступність та оперативність. Отже, учні ліцею поступово адаптуються у світі інформації, навчаються в ній розбиратись та орієнтуватись.

Щодня ми отримуємо інформацію з різних джерел: з думок когось із друзів, зі ЗМІ, (радіо-і телепередач, публікацій в Інтернеті, навіть-з реклами). Щодня ми робимо вибір щодо того, які ЗМІ ми «слухаємо», і які впливатимуть на наше сприйняття світу, що нас оточує. Але іноді вони також приводять нас до певних роздумів.

Розпізнати те, про що ми дізнаємося з мас-медіа, декодувати безкінечний масив щоденної інформації і монтувати з неї нові для себе змісти є великою майстерністю, якою мало хто володіє. Доба, в яку ми живемо, називається інформаційною, а працювати з інформацією ще нещодавно ніде спеціально не навчали.

Через особистісні цінності дитини, які **відповідають віковим та індивідуальним особливостям, формується медіакультура, медіаобізнаність, медіаграмотність і медіакомпетентність.** Таким чином забезпечується всебічна підготовка учнів до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою медіа.

Започатковані практики
шкільної медіаосвіти
дозволять учням ефективно
взаємодіяти з мас-медіа,
адекватно поводитися в

Розпочнемо з найпростішої медіапродукції – преси. Незважаючи на те, що телебачення й інтернет починають відтісняти друковану продукцію на другий план,

преса все-таки утримує свої позиції. І кожного року ми звертаємо увагу на прилавки газетних кіосків, що весь час поповнюються новою газетною та журнальною продукцією. Читач (ми з вами) повинен орієнтуватись у великій масі друкованої продукції. Вибираючи газети, журнали для читання, ми маємо зрозуміти чи будуть вони цікавими вам чи членам вашої родини.

Світ тelenовин. В умовах надміру різноманітної інформації потрібно вчитися орієнтуватися в інформаційних потоках: грамотно сприймати, розуміти, аналізувати інформацію, мати уяву про механізми та наслідки її впливу на глядачів, читачів, слухачів.

Мультфільми. Зараз з екранів телевізорів дуже багато критики звучить на адресу мультфільмів. Але це не означає, що більшість мультфільмів не потрібно показувати (як говорять критики: «тому що вони не навчають»).

Колектив ліцею, а безпосередньо учасники проєкту, широко застосовують набуті знання з медіаграмотності.

На заняттях учні вчаться розрізняти неправдиві (фейкові) новини, їх підвиди та способи вирізнити в медійному просторі. Як замість того, аби керуватися власним першим враженням, знаннями, краще перевірити отриману інформацію у надійних джерелах, наприклад, на сайтах з хорошою репутацією.

Обговорюються такі питання:

🚦 Як дізнатися, чи надійне це джерело? Чи є способи перевірки?

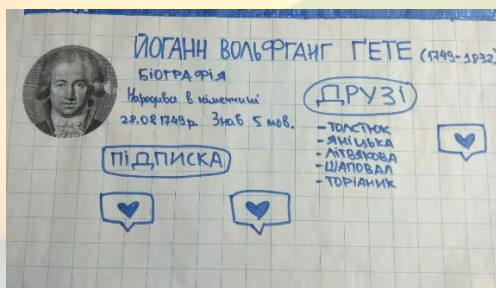
✚ Чи можете ви довіряти всьому, про що пише надійне джерело?

✚ Чи може надійне джерело бути упередженим?

Навчання медіаграмотності може бути доволі складним для учнів. Особливо труднощі можуть виникнути у тих, хто не звик озвучувати свою думку на ту чи іншу ситуацію. Багато хто здивується, коли зрозуміє, що він вже не погоджується з думкою батьків чи друзів після того, як дізнався по темі більше.

Набуті знання покажуть, наскільки важливо уміти орієнтуватись у шквалі негативних новин та виокремлювати істину. Але це не єдина користь. Кожному учню зараз і у майбутньому доведеться аналізувати багато даних для написання наукових робіт, рефератів, проєктів. А для цього їм доведеться брати інформацію з достовірних джерел.

Впровадження основ медіаграмотності в 9-А класі. Створення сторінки Гете в різних соцмережах.

Також, розповідаємо дітям різного віку, починаючи з наймолодшого, **що таке інтернет, які можливості й ризики він несе?** Очевидно, що це **спільне завдання** — і для батьків, і для школи. В іноземному інтернет-просторі існує багато ресурсів, які в ігрових формах навчають дітей онлайн-безпеки. В Україні таких ресурсів значно менше. MediaSapiens зібрав найцікавіші з них - як україномовні, так і англійськомовні. Майже всі вони потребують участі дорослого - батьків чи педагогів, які б допомагали дітям, особливо найменшим.

У повсякденному житті важливим є вміння відрізняти правдиву інформацію від упередженої чи однобокої. Дорослі часто стикаються з проблемами сприйняття новин, які інтернет-видання та інші ЗМІ трактують по-своєму. У школярів з цим ще більше труднощів, інколи неспроможність відрізнити правду від брехні у новині та сліпа віра у написане стає причиною деяких проблем.

На батьківських зборах, щоб допомогти батькам вберегти дітей від непотрібної та небезпечної інформації у всесвітній мережі, розповідаємо про компанію Google, яка створила спеціальну пошукову систему для дітей - [Kiddle](#).

Сьогодні, в еру технологій та інформації, батьків все більше тривожить **інтернет-безпека дітей**. Дехто встановлює різноманітні програми, які блокують доступ до окремих сайтів з непристойним та нецензурним контентом. Але це не завжди допомагає.

Новий «пошуковик» є аналогом традиційного варіанту Google. Проте відрізняється наявністю фільтрів, які не пропускають певні типи інформації.

Так, шукаючи щось у всесвітній мережі за допомогою Kiddle, пошукова система змінює порядок лінків: перші три сторінки призначені тільки для дітей, всі наступні посилання розраховані й на дорослого. Окрім того, при введенні певних типів слів у пошук, Kiddle блокує пошуковий запит. І, звісно, пошукова

система вирізняється цікавим дизайном космічної тематики, яка обов'язково сподобається юним дослідникам.

Місія сучасної бібліотеки (медіатеки) – допомагати своїм дорослим, юним і навіть наймолодшим читачам, а також їх батькам вчитися критично ставитися до інформаційних повідомлень, розрізняти подію й ставлення, виховувати здатність

розуміти реальність, аби не стати жертвами маніпуляції, яка є «... не насильство, а спокуса».

ІНКЛЮЗІЯ – СУЧАСНИЙ НАПРЯМ РОБОТИ МЕДІАТЕКИ

*Якщо серед нас є дитина з особливими потребами,
Ставитись до неї доброзичливіше треба,
Вона не винна, що з нею щось трапилось.
Допомогти їй у навчанні поквапимось.
Навчимо дітей бути терпимими
З дітьми цими особливими,
Розбудимо у людей співчуття,
Підготуємо цих дітей до життя.
Життя наше таке непередбачене,
Здоров'я може бути раптово втрачене.
Зазнаватись, людоньки, не треба,
Бо кожен з нас може стати людиною
«з особливими потребами».*

Волкова Л.С.

Одного дня ми усі приходимо в цей світ маленькою дитиною - беззахисною крихітною. Ми потребуємо батьків, щоб вони огорнули нас турботою і любов'ю, допомогли нам зростати. І тоді день за днем ота дитинка росте. Попереду в неї стільки всього — стільки більш та радостей, злетів та падінь, дум та молитов перейде крізь кожне людське серце між отим першим та останнім вдихом і видихом...

Кожного дня на землі чиєсь життя народжується і чиєсь згасає. І так вже є, що кожного дня на цей світ народжуються діти, яких ми називаємо дітьми

з особливими потребами, особливими тому, що через свою ту чи іншу неповносправність вони потребують нашої особливої турботи. Їх також, як і кожну дитину, чекає своя неповторна доля. У них також будуть свої болі та радості, свої злети та падіння. І їм, так само як і кожній дитині, хочеться побажати щасливої, світлої долі...

Інклюзія – це перший крок до того, щоб дитина з особливими потребами могла стати частиною соціуму. Інклюзія – це не науковий термін, яким послуговуються для вирішення абстрактних проблем. Це узагальнення долі тисяч дітей з особливими можливостями, які хочуть жити простим звичайним життям, хочуть бути сприйнятими такими, якими вони є. На жаль, для усунення перешкод на шляху до успішного розвитку інклюзивного навчання в Україні необхідно докласти ще багато зусиль. Брак фінансування, неналежна обізнаність суспільства про важливість інклюзії унеможливають її повноцінне впровадження, яке може покращити не одне життя. Натомість маємо лише спроби залучити дітей з особливими потребами до освітнього процесу та безпосередньо бібліотеки (медіатеки).

В Україні ухвалено Стратегію розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року, згідно з якою в бібліотеках має відбутися низка позитивних змін, які наблизять ці інформаційні осередки до сучасних освітніх просторів. Згідно зі стратегією, новітня українська бібліотека має бути інклюзивною, оснащеною сучасним обладнанням. В березні 2005 року наша школа виграла гранд Українського фонду соціальних інвестицій з мікропроектom "Соціальна реабілітація та адаптація дітей з проблемами зору, шляхом організації класів інклюзивного навчання "Вікно у світ", і вже 1 вересня 2005 року в школі відкрито два інклюзивних 1-их класи, в яких навчалось 16 дітей з вадами зору. За 14 років існування цього проекту в школі працює 18 інклюзивних класів, у яких навчається 48 учнів слабозорих дітей та 2 незрячих дітей.

Чим ж ми бібліотекарі, можемо допомогти дітям з особливими потребами?

Головна наша мета – зробити навчання доступним для всіх дітей, щоб діти, які мають проблеми з зором, проживали в сім'ї і мали змогу отримати освіту й адаптуватися у суспільстві.

Всім добре відомий вислів, що ми всі родом з дитинства. І якщо добре згадати своє дитинство, то кожен може розповісти, що в оточенні їхніх однолітків були діти з обмеженими можливостями.

Ходили вони в бібліотеку? Напевно, не завжди. Через свої індивідуальні особливості їм складно приходити до бібліотеки. Тому будь-який вихід у бібліотеку – це вікно у світ книги. Нові враження, нові інтелектуальні можливості. В нашій медіатеці це стало реальністю...

В наш час досить актуальним є питання проблем дітей з особливими потребами та залучення їх до бібліотеки.

Звичайно, бібліотекарі не є професіоналами і досвіду роботи з особливими дітьми у нас немає, але на те ми і бібліотекарі, щоб враховувати інтереси різних категорій читачів і нести світло книги і знання будь-якій дитині, незалежно від здібностей, статусу, звичок, характеру.

Я, як бібліотекар ліцею, де навчаються слабозорі діти, намагаюсь забезпечити доступ до знань, інформації і художніх творів шляхом використання ряду ресурсів в рівній мірі всіма учнями. Так, як залучення до книги, до бібліотеки є безперечною умовою їх повноцінної соціальної реабілітації.

Своїм головним завданням, як і сьогодні так і у майбутньому, вбачаю бібліотечно-інформаційне забезпечення освітнього процесу шляхом якісного і оперативного обслуговування всіх категорій користувачів.

Динамічні перетворення в усіх сферах життя суспільства – це сучасні реалії. Світ швидко змінюється і разом з ним і ми. Розуміння значення бібліотек тільки як соціально просвітницьких вже давно залишилися в минулому, на зміну прийшло

бачення бібліотек як інформаційно-консультативних центрів, медіатек, включених у світовий інформаційний простір.

Тому, я вважаю, що одним із важливих напрямків роботи бібліотеки має стати **бібліотечно-інформаційне обслуговування дітей з особливими потребами, забезпечення їм вільного доступу до інформації**, реалізації їх прав як на загальне обслуговування, так і на окремі інформаційні послуги.

Головною умовою якості бібліотечного обслуговування дітей були, є і будуть люди, які працюють у бібліотеках. Саме від бібліотекарів залежить, наскільки дитині цікаво і комфортно у бібліотеці (медіатеці), що і як швидко вона може знайти для навчання, дозвілля, власного розвитку.

Не відкрию ніякої таємниці, якщо скажу, що книга дуже часто, особливо в складних життєвих ситуаціях позитивно впливає на здоров'я та настрій дитини. В нашій свідомості книги – це хранителі духовних традицій. І сьогодні саме бібліотеки повинні допомогти дитині почувати себе впевнено та приймати активну участь в житті суспільства.

В рамках міського літературного фестивалю «Слово єднає» в нашому ліцеї була **проведена презентація інклюзивної літератури**. Почесні гості Олена Осмоловська та Мар'яна Лелик (м.Київ) .

Інклюзивна література починає шлях ще від народної творчості й творів Тараса Шевченка. Усі книги Віктора Гюго можна назвати інклюзивною літературою. Завжди були автори, у творах яких фігурують люди з особливими потребами.

У XIX столітті навіть була мода писати «жалібні оповідання» про дітей з особливими потребами. Дуже важливо, щоб інклюзія не перетворилася на моду, а автори писали психологічно достовірно просто про життя в усьому його розмаїтті. Щоб кожен з нас мав право побачити себе в книжці. Не кожному письменнику під силу писати так, щоб розкрити внутрішній світ людини в особливих обставинах.

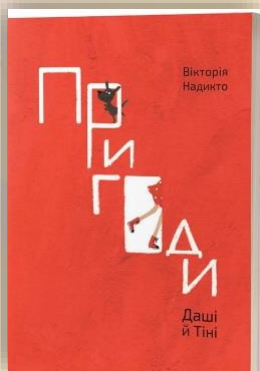
Сам термін «інклюзивна література» нещодавно ввела в Україні письменниця, доцентка кафедри видавничої справи Київського університету імені Бориса Грінченка Олена Осмолівська. На її думку, в Європі вже давно є така практика. І замість навішування ярликів це толерантний та зручний підхід. Спочатку, зібравши творчих однодумців, вона почала писати на цю тему та пропагувати аналогічні твори. А згодом їй приємно здивувало, що видавці почали позначати так книги. Адже ними керують насамперед комерційні інтереси. Тож це означає, що така література має свого читача. Нині вже є бібліографічний покажчик усієї інклюзивної літератури, виданої за останні 20 років.

Інклюзивна література допомагає зробити соціально привабливим героя з інвалідністю, стає профілактикою байдужості, черствості, жорстокості. І з кожним роком таких книжок стає дедалі більше.

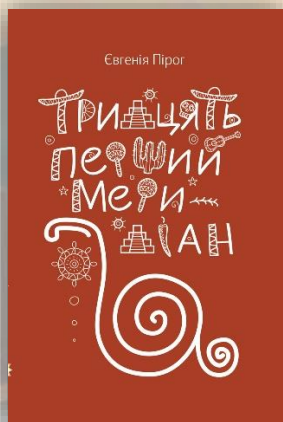

Нашими почесними гостями були презентовані цікаві книги.

«Пригоди Даші й Тіні» Вікторії Надикто, де весела маленька киянка, схожа на Пеппі Довгапанчоку, вигадує казки? А в них - надзвичайні пригоди: вона перетворюється на фею, допомагає добрій відьмі, що втратила дар творити дива, повертає чари до казкової країни, перемагає страшного Павука.

А старшим дітям підійде пригодницький «Тридцять перший меридіан» Євгенії Пірог, де 14-річний Петрик та 16-річна Оля мандрують, планують незвичні маршрути, чимало дізнаються про артефакти Трипілля та піраміди Сонця загадкових майя. Особливий інтерес викликають ілюстрації: фотографії досліджень культури майя в Мексиці та експонатів археологічного музею, завдяки яким книга здається документальною. Чимало хлопців та дівчат розглядатимуть усе це.

Ці книжки - не про хвороби, а про пригоди та почуття. Діти, навіть із важким захворюванням, можуть бути щасливими, цікавими і робити життя інших цікавим, наповненим, змістовним. І все це - не вигадки.

Хлопчик з книги «Тридцять перший меридіан» прикутий до візка. Через важкий діагноз він не може поворушити навіть руками. Старшокласниця Оля - волонтерка, яка допомагає йому пересуватися. Але юні дослідники на рівних спілкуються з науковим дослідником Гербарієм і французькою професоркою з Мексики. У цій книзі теж є привід замислитися над стосунками головних героїв і над пошуками підлітками свого місця в цьому світі.

Розповіли про 15-річного Дмитра Ружевича, наймолодшого українського бібліотекаря із Сергіївки, героя спецпроекту «Говори зі мною», «Книжковий», який став прототипом Петрика. Петрик має ті самі моменти в житті, той самий характер. У бібліотеці Дмитра було понад 2000 книг, які передавали люди з усіх куточків України. Книжки, позначені особистим екслібрисом, видавали всім охочим читачам. Бібліотека потребувала чимало часу, але мама хлопчика, якій і так доводилося дбати про паралізовану дитину, не шкодувала зусиль, щоб приходили діти і Дмитрик мав можливість більше спілкуватися. Нажаль нещодавно хлопчик пішов з життя. Тож на презентації вшанували його пам'ять. Такі діти багато чого вчать: терплячості, оптимізму, життєлюбства. Дмитро став натхненником не одного твору, а цілої серії книжок про хлопчика на візку, які планується видати.

Презентували ще одне видання - «Terra інклюзія 2018». Це збірка творів переможців та фіналістів Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова» у категорії спецвідзнаки «Інклюзивні оповідання». Таку відзнаку вперше вручають в Україні, та й інших жодних конкурсів для авторів, які пишуть на тему інклюзії, у нашій країні не було. Нині ж знову до 1 березня 2019 року журі «Коронації слова» очікує на такі твори. Автори збірки мають різний стиль, жанри, тематику.

Хтось страждає від важкої недуги, але веде активне життя, інший описує життя рідних, а є й ті, хто запропонував світлі фантазії. Об'єднує твори життєлюбство, щирість, неприкрита правда

<https://www.facebook.com/osmolovskaya.olena/videos/10156767376279385/>.

Маленький читач, щоб книга сподобалась, має асоціювати себе з головним героєм, знайти щось спільне. Але дитину не можуть зачепити проблеми людини з інвалідністю, які пов'язані саме з її діагнозом.

А дехто навіть думає, що твори про дітей на візку, з вадами зору чи слуху написані лише для читачів, у яких є такі проблеми зі здоров'ям. Якщо ж юний читач жаліє героя, це виховує погані якості - зверхність, яка передбачає, що ти чимось кращий. А інклюзія - це допустити, що перед тобою така сама людина, як ти. Яка може бути злою, ненавидіти ворогів, хитрою, мудрою, різною. Коли ви читаєте про Гекльберрі Фінна, ви не відчуваєте жалості до безхатченка, не тішитесь собою через те, що читаєте про дитину вулиці, ви просто в захваті від пригод та яскравого персонажа.

Сьогодні читачі йдуть до бібліотеки не стільки за інформацією, скільки за заспокоєнням і втіхою. Тому значимість бібліотерапевтичного ефекту художньої літератури в сучасних умовах різко зросла. І надзвичайно актуальним став такий напрямок роботи бібліотеки як бібліотерапевтичний.

Тому при обслуговуванні учнів з особливими потребами, разом з традиційними формами роботи з книгою використовую деякі елементи бібліотерапевтичних методик – бібліотерапія, казкотерапія.

Ототожнюючи себе з героями казок, діти переживають нові пригоди та емоції, а найголовніше – ці казки приносять їм чимало радості. Але треба звернути увагу на те, що ця форма терапевтичної роботи в бібліотеці може стосуватися тільки тих, які переживають «стандартні» страхи, клопоти і проблеми, притаманні періоду дорослішання. У випадку більш глибоких захворювань бібліотекар повинен консультуватися з психологом, педагогами. Тому що непрофесійне втручання принесе більше шкоди, ніж користі.

В українській педагогічній науці роботу із застосуванням казкових мотивів та образів запровадив В. Сухомлинський, який приділяв велику увагу використанню казки при роботі з дітьми – навчання у школі неможливе не тільки без слухання, але й без створення казки. За твердженням визначного педагога, завдяки казці дитина пізнає світ не лише розумом, а й серцем. В. Сухомлинський у своїх працях зазначав: «Казка для маленьких дітей – не просто розповідь про фантастичні події, це цілий

світ в якому дитина живе, бореться, протиставляє злу свою добру волю». На його думку, казка активне естетичне мистецтво, яке захоплює всі сфери духовного життя дитини: розум, почуття, уяву, волю. Казки Сухомлинського можна використовувати у роботі з молодшими школярами, які мають особливі потреби. Також в своїй роботі використовую елементи терапевтичних казок Марії Молицької.

В наш час – час інформаційних технологій, ми забуваємо про основну ключову ланку нашої роботи – людину. Найголовнішим в роботі бібліотек – побудувати правильне відношення із різними категоріями читачів. Вони приходять в бібліотеку не тільки за книгою. В останній час бібліотека – це ще й «реабілітаційний центр», центр культури та дозвілля, центр спілкування.

Так, 17 жовтня в нашій медіатеці ми зустрічали гостей з Хмельницької обласної бібліотеки для дітей імені Т.Г. Шевченка з їхнім **проектом "Особлива книга для особливих дітей"**, який реалізується за підтримки Українського культурного фонду. Також були присутні автор книги Оксана Радущинська та учасником акторської команди Ігор Вилегжанін. Дітям було презентовано аудіокнигу "Метелики в крижаних панцирах". Працівниками Хмельницької обласної бібліотеки для дітей імені Т.Г. Шевченка розповіли юним слухачам про особливості аудіокниги, загалом про сюжет повісті, про певні соціальні моменти, закладені і в тексті, і в реалізованому аудіо продукті. Усі разом послушали фрагменти твору. А згодом діти спробували самостійно завантажити аудіокнигу і слухати її з планшета.

«Метелики у крижаних панцирах» – повість Оксани Радущинської про дівчинку-підлітка, прикуту до візка після автомобільної катастрофи, у якій загинули її батьки. Чи зможе героїня знайти справжніх друзів і навіть перше кохання? Чи зможе відкритись світові, перебуваючи у панцирі зі страху перед людським нерозумінням, перешіптуванням за спиною? Чи зможе довести усім довкола і насамперед собі, що найважливіше – людська гідність. Про це все можна

дізнатись прочитавши книгу. А незрячим дітям можна прослухати аудіокнигу за посиланням <http://daisy-ukr.svefi.net/download/Художня%20література/Твори%20для%20дітей%20і%20юнацтва/>

Про проєкт Хмельницької обласної бібліотеки для дітей імені Т.Г. Шевченка також висвітлено на сайті газети Верховної ради України «Голос України» <http://www.golos.com.ua/article/323397?fbclid=IwAR3qZbeu-97WsIJ7Bel9Th76dbxYj9AC0sIhs1d1k41iOtonmYFtHOYKQDY>

Часто бібліотекарі вважають, що обслуговування дітей з особливими потребами займає багато часу, а тому не стимулюють їхню появу в бібліотеці. Насправді, давно настав час здолати ці стереотипи і перетворити бібліотеку в гостинний дім для всіх. Адже, правильно підібрана книга, що викликає позитивні емоції, не менш важлива, ніж уміло підібрані ліки.

Отже, ми сподіваємось, що в результаті всієї цієї роботи, що проводиться в бібліотеці (медіатеці), якусь частинку проблем дітей з особливими потребами буде вирішено, тому що наша увага дозволяє їм відчувати себе необхідними в суспільстві, що в свою чергу дає розуміти і батькам, що їх проблема хвилює і інших людей і ми готові їм допомогти.

САЙТ МЕДІАТЕКИ ЯК МАРКЕТИНГОВИЙ ХІД

Всесвітня мережа інтернет надає бібліотекам додаткові можливості щодо покращення традиційного бібліотечного сервісу і можливостей для відкриття принципово **нових видів сервісу, безпосередньо пов'язаних з інтернетом**. Та водночас і ставить нові завдання: з'являються потреби у створенні власних сайтів, блогів. Від того якими вони будуть залежить успіх бібліотеки (медіатеки) в мережі інтернет.

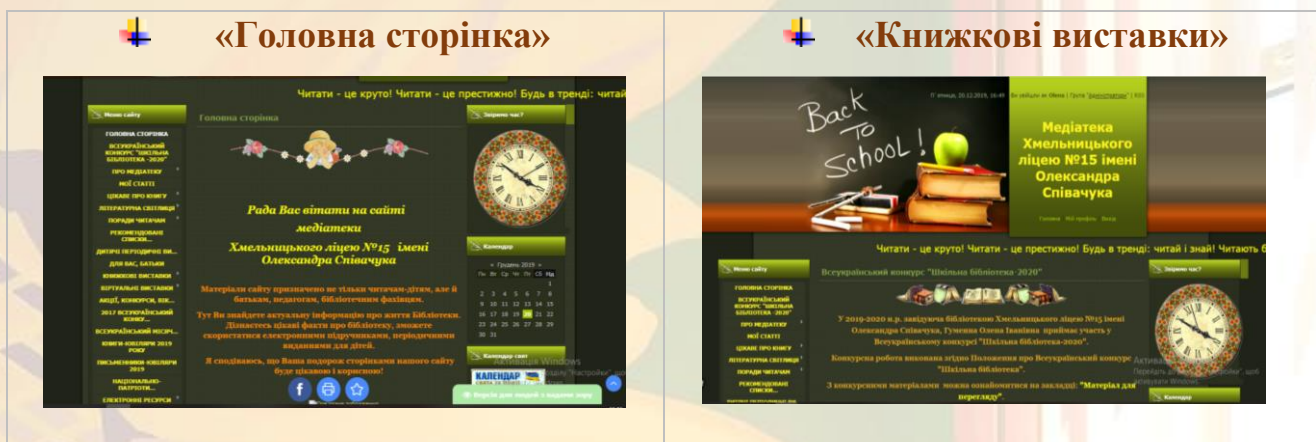
Веб-сайт – ще один бібліотечний сервіс, який акумулює майже всі традиційні бібліотечні сервіси, тільки надаються вони у режимі віддаленого доступу. **Веб-сайт** – це віртуальний інформаційний центр, який об'єднує тематично пов'язані між собою веб-сторінки. Робота над створенням сайту починається з визначення головної мети його існування. Потрібно прийняти за правило, що сайт створюється саме для користувачів, а не для самих бібліотекарів. Структура сайту буде визначатися його контентом, тобто тією інформацією, яку ви збираєтеся розмістити на сайті.

Створення сайту шкільної медіатеки – маркетинговий хід по популяризації друкованих та електронних книг, доведення до відома не тільки читачів власної медіатеки, а усього світу про своє існування, роботу, надання послуг.

Створюючи веб-сайт я виходила з того, що сайт є важливим елементом образу медіатеки, який може розповісти не тільки про те, які послуги та ресурси надає вона користувачам, а й показати, наскільки ефективно відбувається освоєння нових інформаційних технологій (<http://biblioschool15.ucoz.net/>).

Інформація на сайті представлена українською мовою. Поряд з власними інформаційними ресурсами розміщені посилання або точки доступу до зовнішніх Інтернет - ресурсів, електронних версій підручників.

Тут представлені наступні рубрики:

У дизайні я прагнула зберегти баланс між привабливістю та зручністю. Інтерфейс створено у єдиному кольоровому тоні. Основні кольори жовтий та червоний на сірому фоні сайту. Для зручності розміщено годинник та календар.

З розвитком інтернету бібліотеки отримали і нову категорію користувачів - віртуальних. Сучасні учні вільно користуються інформаційними технологіями. Використання комп'ютера у навчанні як інструмента творчої діяльності сприяє досягненню різноманітних цілей. Наші діти вже не цікавляться звичайними книжковими виставками, набагато цікавішою для них є віртуальна, мультимедійна виставка. Постійні запити читачів бібліотеки залишають широкий простір для наповнення сторінки іншими, корисними й цікавими для дітей ресурсами. **Веб-сайт медіатеки** покликаний не лише забезпечувати інформаційні потреби користувачів, а й презентувати наявні інформаційно-аналітичні продукти, ознайомлювати з послугами, які вона надає, та інформувати в цілому про свою діяльність. Веб-сайт дозволить також залучити нових відвідувачів завдяки інформаційному представленню у веб.

ВИСНОВОК

Отже, з стрімким розвитком інтернету та мас-медіа проблема формування медіакультури зазнала певних змін. Використовувати традиційні медіаосвітні підходи, які передбачають критичне сприйняття інформації та захист від маніпуляцій у взаємодії з інтернет-середовищем недостатньо. Інтерактивність та мультимедійність інтернету та мас-медіа надала можливість кожному бажаному не лише споживати, а й створювати інформацію. Така можливість активно використовується підлітками, які частіше за все повторюють дії одне одного без належного осмислення. Віртуальний простір перетворився для багатьох на середовище спілкування та самореалізації. При цьому молоді користувачі часто не знайомі із небезпеками інтернету, а цілком природні прагнення до спілкування та визнання, нерідко набувають перебільшеного значення, використання інтернету та соціальних мереж починають нести компенсаторну функцію. Це може призвести до формування поведінкових та особистісних відхилень, викривлення власного «я» або вчинення необдуманих вчинків задля привернення уваги. Відповідно гостро постає проблема формування медіакультури особистості як безпечного інструменту взаємодії з інтернет-середовищем. Ми визначаємо особистісну інтернет медіакультуру як сукупність механізмів саморегуляції процесу взаємодії з інтернет-медіапростором включно із критичним споживанням медіаконтенту. Ключовими завданнями якої є навчити усвідомлено споживати та розміщувати повідомлення, аналізувати принципи та мету функціонування основних інтернет-сервісів, виявляти приховані мотиви активного блогерства, сформувати комплекс захисних механізмів від негативних впливів медіа в мережі. Отож, в Україні розпочато процес потужного використання медіаосвітніх технологій для активізації пізнавальної діяльності дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В. Різуна. – Київ: Центр вільної преси, 2012. – 352 с.
2. Кириллова Н. Б. Медиакультура: от модерна к постмодерну / Н.Б. Кириллова. 2-е изд.; перераб. и доп. – М. : Академический Проект, 2006. - 448 с. - («Технологии»).
3. Федоров А.В. Медиаобразование и медиаграмотность / А.В. Федоров. - Таганрог: Изд-во Кучма, 2004. – 340 с.
4. Підгірна І.С. Становлення індивідуальних стилів медіакомунікації молоді в соціальних мережах / Ірина Сергіївна Підгірна. : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеню кандидата психологічних наук. – Київ : 2016. – 19 с.
5. Медіаосвіта і медіаграмотність [Електронний ресурс] // Академія української преси :портал МБФ. – Режим доступу : <http://medialiteracy.org.ua/index.php>.
6. Медіаграмотність на уроках суспільних дисциплін: Плани-конспекти уроків / за ред. В.Іванова, О. Волошенюк, О. Мокрогуза. – Київ : Центр вільної преси, Академія української преси, 2016. – 201 с.
7. Медіаосвіта та медіаграмотність. АУП [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. - Київ. Матеріали II Міжнародної конференції /Сагайдак Г.В., Гейкіна Наталя/ Режим доступу : <http://www.medialiteracy.org.ua/>
8. <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/02/> – Освітній портал.
9. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : навчальний посібник / за ред. Л. А. Найдьонової, О. Т. Баришпольця. – К. : Міленіум, 2010.
10. Медіаосвіта і медіаграмотність [Електронний ресурс] // Академія української преси портал МБФ. – Режим доступу : <http://medialiteracy.org.ua/index.php>.
11. «Медіаграмотність у запитаннях та відповідях»: Навчальна програма / Літостанський В.В., Іванов В. Ф, Волошенюк О. В., Даниленко В. І., Мележик В. П. – Київ, 2014. – 32 с.

12. Медіаграмотність: Підручник для вчителів / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / перекл. з англ.
13. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник для студентів педагогічних коледжів / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. – Київ : Центр вільної преси, 2014. – 431
14. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіакультура/ Наталія Череповська.– Київ: Шкільний світ, 2010. – 128 с. – (Бібліотека «Шкільного світу»).
15. http://olga-solom.blogspot.com/p/blog-page_0.html [Електронний ресурс].
16. Костенко Л. Й., Ляшенко І. Ю. Застосування Internet-технологій у бібліотеках // Бібліотека. Наука. Культура, Інформація: Наукові праці НБУВ. Вип. 1. -1998. -С. 361-368.
17. Костенко Л.Й. Розвиток інформаційних технологій та Інтернету в бібліотеках/ /Бібліотечний вісник.-2002. - № І. - С. 16-18.
18. Матвійчук О.Є. Методика організації медіатек та шкільних бібліотечно-інформаційних центрів // Шкільна бібліотека. – 2005. – № 2. – С. 12–16.
19. Реалізація оновленого змісту освіти дітей з особливими потребами: початкова ланка: Навч.-метод посібник / Н. Б. Адамюк, Л. Є. Андрусишина, О. О. Базилевська та ін., НАПН Інститут спеціальної педагогіки; за ред. В. В. Засенка, А. А. Колупаєвої, Н. О. Макачук, В. І. Шинкаренко. - Київ, 2014. - 336с.
20. Інклюзивна освіта. Посібник для батьків: посібник / Анна Креста, Джоана Блейз, Ольга Красюкова-Еннз. - К., 2012. - 116 с.
21. <https://osvitoria.media/experience/try-knyzhky-pro-geroyiv-z-osoblyvymy-potrebamy-yaki-zminyuyut-uyavlennya-pro-literaturu/>, Освіторія [Електронний ресурс].